

9. Volby

Volby do zastupitelstev krajů 2016

Mezi roky 2000 a 2016 se na Vysočině počet voličů zapsaných do voleb do krajského zastupitelstva zvýšil o 1,8 % (více než o sedm tisíc), současně ale o plných 30 % (více než o třicet tisíc osob) poklesl v souvislosti se stárnutím obyvatelstva volební potenciál obyvatel ve věku 18 až 29 let.

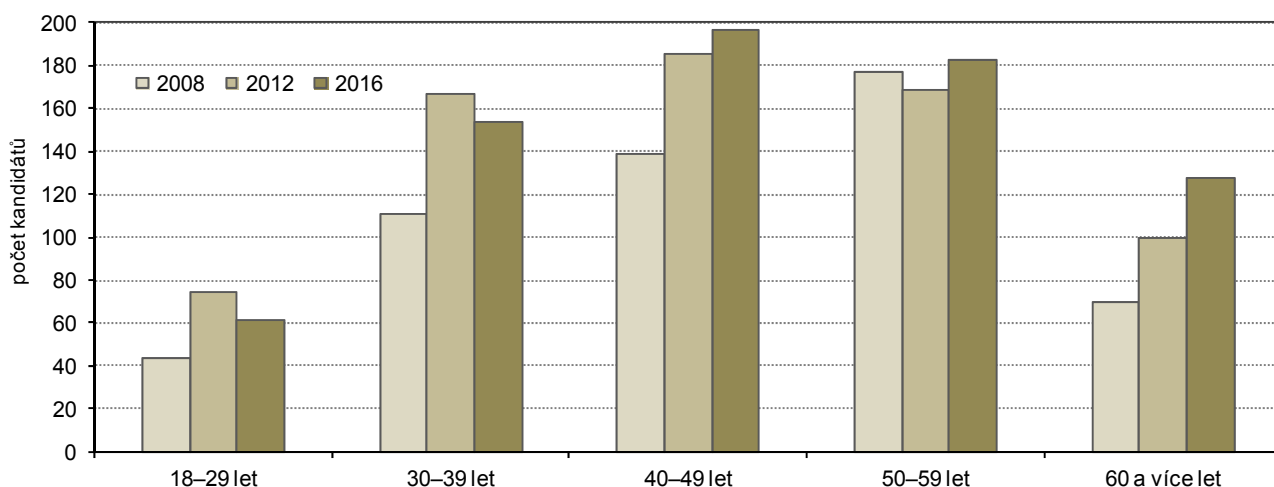
Ve stejné době se bezmála o třicet procent zvýšil počet platných kandidátů, přičemž počet kandidátů ve věku 18 až 29 let se ve volbách 2016 oproti prvním krajským volbám v roce 2000 více než zdvojnásobil. Mladí kandidáti se ve většině krajských voleb na Vysočině podíleli na celkovém počtu platných kandidátů téměř desetinou. Ovšem s výjimkou voleb v roce 2000, kdy byli zvoleni čtyři, byla jejich úspěšnost nulová.

Tab. 9.1 Účast voličů ve volbách do zastupitelstev krajů, volební potenciál obyvatel ve věku 18–29 let, kandidáti a zvolení zastupitelé v Kraji Vysočina

	Zapsaní voliči ¹⁾			Obyvatelstvo ve věku 18–29 let k 31.12.		Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé		
	celkem	z toho se zúčastnilo hlasování		celkem	podíl na celkovém počtu zapsaných voličů v %	celkem	z toho ve věku 18-29 let		celkem	z toho ve věku 18-29 let	
		počet	v %				počet	v %		počet	v %
2016	413 171	154 270	37,3	71 835	17,4	688	64	9,3	45	-	-
2012	415 794	170 680	41,0	79 843	19,2	644	61	9,5	45	-	-
2008	412 166	184 981	44,9	86 401	21,0	460	39	8,5	45	-	-
2004	407 000	129 509	31,8	96 149	23,6	498	49	9,8	45	-	-
2000	406 054	145 609	35,9	102 626	25,3	530	31	5,8	45	4	8,9

¹⁾ osoby ve věku 18 a více let zapsané v seznamech voličů

Graf 9.1 Kandidáti ve volbách do zastupitelstev krajů podle věku v Kraji Vysočina

Volby do zastupitelstev obcí 2014

Rovněž v případě voleb do obecních zastupitelstev se v Kraji Vysočina zvýšil počet zapsaných voličů (mezi volbami v letech 2006 a 2014 o 1,4 %) a **snížil** se volební potenciál obyvatelstva ve věku osmnáct až devětadvacet let (o 15,6 %, tj. o více než 14 000 osob). V rámci věkové skupiny mladého obyvatelstva došlo k výraznějšímu poklesu u potenciálních voličů ve věku 25 až 29 let (o 17,1 %) než ve věku 18 až 24 let (o 14,4 %). S tím koresponduje i pokles podílu obyvatelstva ve věku 18 až 29 let na celkovém počtu zapsaných voličů, který se mezi obecními volbami v letech 2006 a 2010 snížil o 2,1 procentního bodu a mezi volbami v letech 2010 a 2014 o 1,6 bodu.

Tab. 9.2 Účast voličů ve volbách do obecních zastupitelstev a volební potenciál obyvatel ve věku 18–29 let v Kraji Vysočina

	Zapsaní voliči ¹⁾			Obyvatelstvo ve věku 18–29 let k 31.12.			Podíl obyvatelstva ve věku 18–29 let na celkovém počtu zapsaných voličů v %		
	celkem	z toho se zúčastnilo hlasování		celkem	z toho ve věku		celkem	z toho ve věku	
		počet	v %		18–24 let	25–29 let		18–24 let	25–29 let
2014	414 421	215 970	52,1	76 486	42 784	33 702	18,5	10,3	8,1
2010	414 489	227 971	55,0	83 455	47 547	35 908	20,1	11,5	8,7
2006	408 678	220 993	54,1	90 660	50 002	40 658	22,2	12,2	9,9

¹⁾ osoby ve věku 18 a více let s trvalým pobytem v obcích kraje zapsané v seznamech voličů

V obecních volbách na Vysočině nestoupal pouze počet zapsaných voličů, ale i počet platných kandidátů. Ten se mezi volbami 2006 a 2014 zvýšil o 8,7 % (o 1 283). Ještě výrazněji vzrostl počet kandidátů ve věku 18 až 24 let (o 23 %), ovšem tato věková skupina se na celkovém počtu kandidátů nepodílela příliš výrazně (4,2 % v roce 2014). **Větší**, více než sedmiprocentní podíl na počtu platných kandidátů měli kandidáti ve věku 25 až 29 let, jejichž počet vzrostl stejným tempem jako celkový počet kandidátů.

Počet zvolených kandidátů ve věku 18 až 24 let se příliš neměnil, v obecních volbách 2006 a 2014 mírně překročil stovku, v roce 2010 zůstal těsně pod její hranicí. Jejich podíl na celkovém počtu zastupitelů se pohyboval v rozmezí tří desetín procentního bodu.

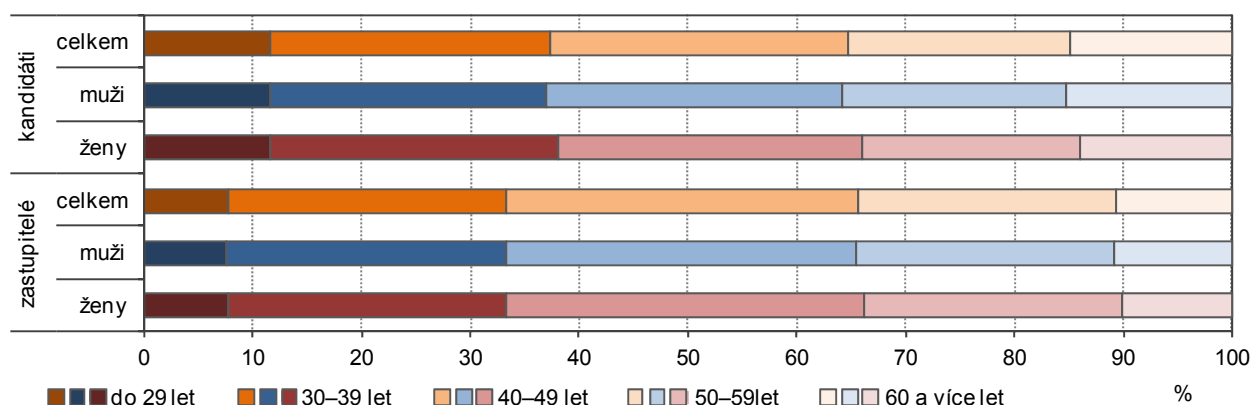
Naproti tomu počet zvolených zastupitelů ve věku 25 až 29 let postupně **klesal** (mezi roky 2006 a 2014 více než o desetinu), v důsledku toho poklesl též jejich podíl na celkovém počtu zvolených zastupitelů (o 0,7 bodu).

Podíl žen na počtu osmnácti až devětadvacetiletých kandidátů se postupně zvyšoval až na 28,1 % v roce 2014, současně však poklesl podíl žen na zvolených zastupitelích z této věkové skupiny, v roce 2014 byl ve srovnání s podílem kandidujících žen o 5,3 procentního bodu nižší.

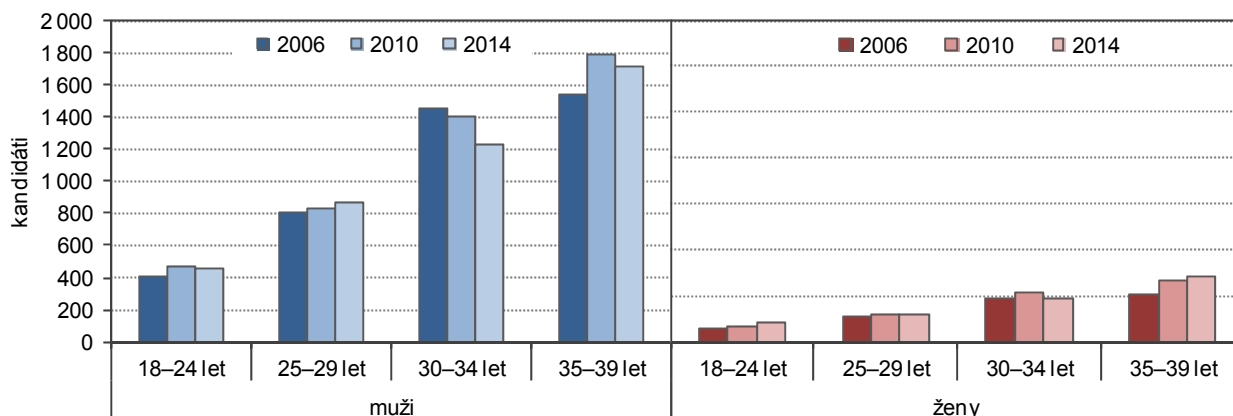
Tab. 9.3 Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev v Kraji Vysočina

	Platní kandidáti						Zvolení zastupitelé					
	celkem	z toho ve věku				z 18–29letých ženy v %	celkem	z toho ve věku				z 18–29letých ženy v %
		18–24 let		25–29 let				18–24 let		25–29 let		
		počet	v %	počet	v %			počet	v %	počet	v %	
2014	16 046	675	4,2	1 175	7,3	28,1	6 088	113	1,9	348	5,7	22,8
2010	15 814	622	3,9	1 131	7,2	26,1	6 125	95	1,6	359	5,9	24,9
2006	14 763	549	3,7	1 081	7,3	25,7	6 115	107	1,7	394	6,4	23,2

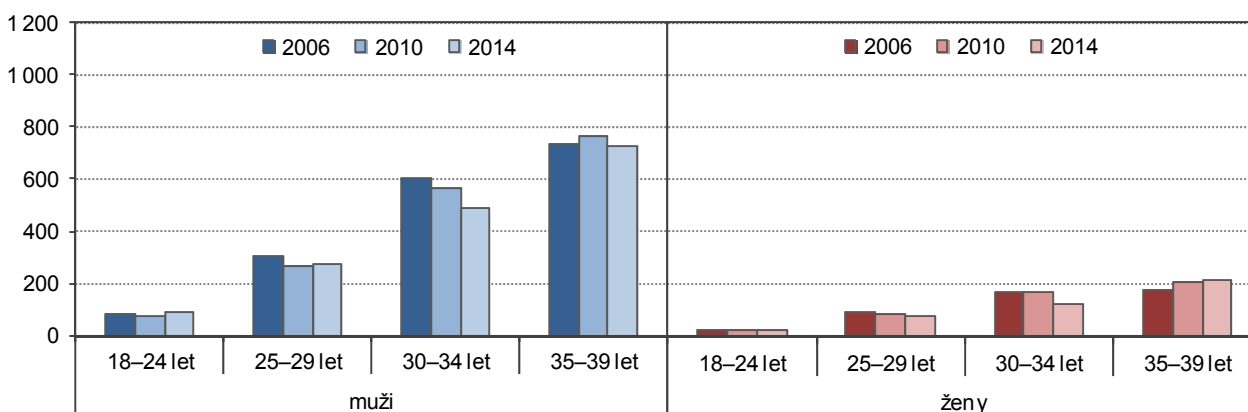
Graf 9.2 Platní kandidáti a zvolení zastupitelé v Kraji Vysočina podle pohlaví a věku ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014

Graf 9.3 Kandidáti v Kraji Vysočina podle pohlaví a vybraných věkových skupin ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2006, 2010 a 2014

Graf 9.4 Zvolení zastupitelé v Kraji Vysočina podle pohlaví a vybraných věkových skupin ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2006, 2010 a 2014

Tab. 9.4 Voliči a kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a okresů v říjnu 2014

	Zapsaní voliči			Platní kandidáti			z toho ve věku 18–29 let			Podíl kandidátů ve věku 18–29 let (%)		
	celkem ¹⁾	z toho ve věku 18–29 let ²⁾		celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		mezi kandidáty celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %		počet	v %			
Kraj Vysočina	414 421	75 733	18,3	16 046	4 471	27,9	1 850	520	28,1	11,5	11,5	11,6
v tom okres:												
Havlíčkův Brod	77 050	13 870	18,0	2 839	776	27,3	320	78	24,4	11,3	11,7	10,0
Jihlava	90 282	16 410	18,2	2 902	822	28,3	346	104	30,1	11,9	11,6	12,6
Pelhřimov	58 609	10 297	17,6	2 139	518	24,2	218	51	23,4	10,2	10,3	9,8
Třebíč	91 998	17 315	18,8	4 009	1 166	29,1	476	135	28,4	11,9	12,1	11,6
Žďár nad Sázavou	96 482	18 594	19,3	4 157	1 189	28,6	490	152	31,0	11,8	11,4	12,8

¹⁾ osoby ve věku 18 a více let zapsané v seznamech voličů

²⁾ počet obyvatel ve věku 18–29 let k 31.12.2014

Ve volební aktivitě mladé generace existovaly mezi jednotlivými okresy Kraje Vysočiny dosti značné rozdíly. Podíl mladých ve věku 18 až 29 let na celkovém počtu zapsaných voličů v zásadě závisí na věkovém složení populace daného územního celku. Ve volbách do obecních zastupitelstevch v roce 2014 se jejich podíl na Vysočině pohyboval mezi 19,3 % v okrese Žďár nad Sázavou a 17,6 % na Pelhřimovsku. Složitější je to se zastoupením mladých mezi kandidáty, kde do hry vstupují i **další faktory**, jako sídelní struktura (tj. počet obcí v daném okrese), velikost zastupitelstev, politická aktivita obecně i u mladých.

Tyto faktory se v obecních volbách 2014 promítly do toho, že na oba největší okresy s největším počtem obcí, Třebíč a Žďár nad Sázavou, připadlo 50,9 % platných kandidátů a dokonce 52,2 % kandidátů ve věku 18 až 29 let. Vyznačovaly se i nadprůměrným zastoupením žen mezi mladými kandidáty.

Osmnáctiletí až devětadvacetiletí kandidáti měli na Vysočině nejvyšší podíl na celkovém počtu kandidátů v okresech Jihlava, Třebíč a Žďár nad Sázavou, nejnižší byl jejich podíl na Pelhřimovsku (celkově i obou pohlaví).

Mezi zvolenými zastupiteli v obecních volbách 2014 měla mladá generace **nižší zastoupení** než mezi platnými kandidáty. V celém kraji byl jejich podíl na celkovém počtu zvolených zastupitelů o 3,8 procentního bodu nižší než na počtu kandidátů. Z okresů kraje byl nejnižší na Pelhřimovsku (o 2,0 body), nejvyšší v okresech Havlíčkův Brod a Jihlava (4,7 bodu) a Třebíč (4,6 bodu).

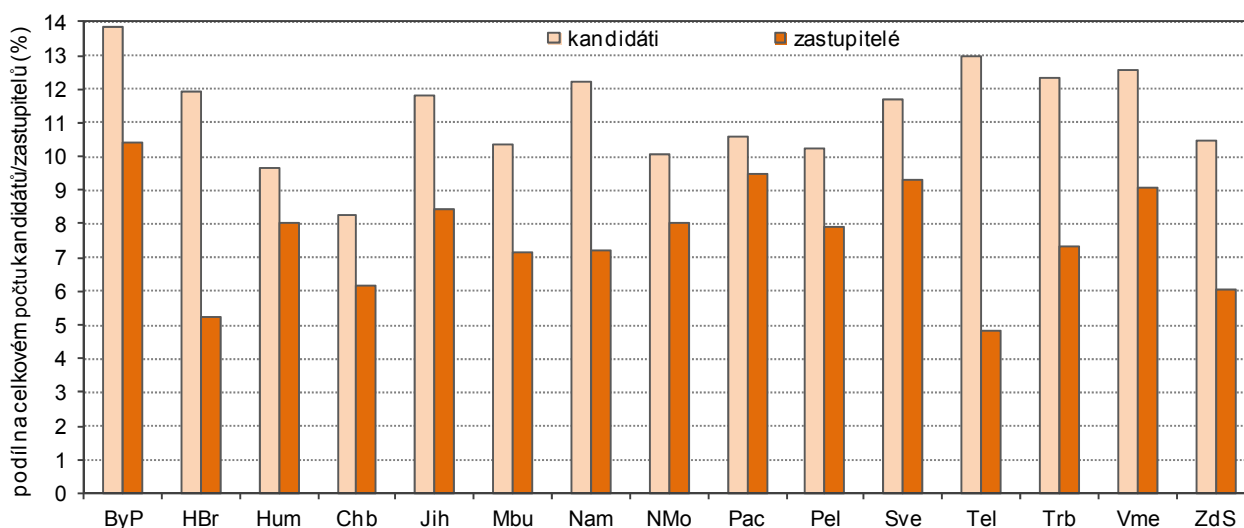
Podíl žen na počtu zvolených zastupitelů ve věku 18 až 29 let se v jednotlivých okresech kraje příliš neliší a vesměs se pohybuje mezi jednou pětinou a jednou čtvrtinou.

Úspěšnost kandidátů z mladé generace se odráží v podílu zvolených zastupitelů ve věku 18 až 29 let na počtu kandidátů této věkové kategorie. Tento podíl v kraji dosáhl v obecních volbách 2014 hodnoty 24,9 %, **nejvíce** ze všech regionů ČR, v jednotlivých okresech byl ale velmi odlišný. Zdaleka **nejúspěšnější** byli mladí kandidáti v okrese Pelhřimov, nejméně se jim dařilo na Havlíčkobrodsku a Třebíčsku. Ze srovnání úspěšnosti obou pohlaví vyšli na krajské úrovni mnohem lépe muži (rozdíl 8,4 procentního bodu). Z jednotlivých okresů byl mezi úspěšností mladých mužů a žen minimální rozdíl na Havlíčkobrodsku (rozdíl 1,0 bod) i Pelhřimovsku, naproti tomu v okresech Třebíč a Žďár nad Sázavou zela mezi podílem zvolených zastupitelů na počtu kandidátů u žen a mužů učiněná propast (na Třebíčsku činil rozdíl 12,7 bodu na Žďársku 11,4).

Tab. 9.5 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a okresů v říjnu 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 18–29 let			Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let (%)			Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let na počtu kandidátů stejného věku (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		mezi zastupiteli celkem	mezi muži	mezi ženami	celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %						
Kraj Vysočina	6 088	1 360	22,3	461	105	22,8	7,6	8,0	7,7	24,9	28,6	20,2
v tom okres:												
Havlíčkův Brod	1 031	225	21,8	68	16	23,5	6,6	6,5	7,1	21,3	21,5	20,5
Jihlava	1 054	250	23,7	76	18	23,7	7,2	7,2	7,2	22,0	24,0	17,3
Pelhřimov	984	199	20,2	81	18	22,2	8,2	8,0	9,0	37,2	37,7	35,3
Třebíč	1 431	308	21,5	104	24	23,1	7,3	8,0	9,0	21,8	30,5	17,8
Žďár nad Sázavou	1 588	378	23,8	132	29	22,0	8,3	8,5	7,7	26,9	30,5	19,1

Graf 9.5 Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev ve věku 18–29 let ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Kraje Vysočina v roce 2014

Ze stejných voleb pocházejí i údaje za jednotlivé správní obvody obcí s rozšířenou působností. Nejvyšší podíl voličů ve věku 18 až 29 let na celkovém počtu zapsaných voličů měl správní obvod Velké Meziříčí (20,3 %), nejnižší Pacov (17,0 %). Nejvyšším podílem stejně starých (nebo přesněji mladých) kandidátů se vyznačoval správní obvod Bystřice nad Pernštejnem (13,8 %), nejnižším obvod Chotěboř (8,2 %). Nejvyšší podíl mladých kandidátů na Bystřicku se odrazil i v **nejvyšším** podílu zvolených zastupitelů ve věku 18 až 29

let (10,4 %, o 2,8 bodu nad úroveň kraje). Naproti tomu nejvyšší úspěšnosti (podíl zvolených zastupitelů na celkovém počtu kandidátů dané věkové skupiny) dosáhli mladí kandidáti na Pacovsku (41,9 %, o 17 bodů nad úroveň kraje), naopak nejméně úspěšní byli v obvodu Havlíčkův Brod.

Tab. 9.6 Voliči, kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v říjnu 2014

	Zapsaní voliči			Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Podíl zastupitelů na počtu kandidátů stejného věku (%)	
	celkem ¹⁾	z toho ve věku 18–29 let ²⁾		celkem	z toho ve věku 18–29 let		celkem	z toho ve věku 18–29 let		celkem	18–29 let
		počet	v %		počet	v %		počet	v %		
Kraj Vysočina	414 421	76 486	18,5	16 046	1 850	11,5	6 088	461	7,6	37,9	24,9
v tom SO ORP:											
Bystřice nad Pernštejnem	16 631	3 100	18,6	882	122	13,8	355	37	10,4	40,2	30,3
Havlíčkův Brod	41 914	7 569	18,1	1 546	184	11,9	494	26	5,3	32,0	14,1
Humpolec	14 102	2 432	17,2	455	44	9,7	199	16	8,0	43,7	36,4
Chotěboř	18 205	3 348	18,4	582	48	8,2	260	16	6,2	44,7	33,3
Jihlava	79 780	14 316	17,9	2 205	260	11,8	712	60	8,4	32,3	23,1
Moravské Budějovice	19 395	3 815	19,7	889	92	10,3	390	28	7,2	43,9	30,4
Náměšť nad Oslavou	11 099	2 071	18,7	679	83	12,2	222	16	7,2	32,7	19,3
Nové Město na Moravě	15 723	3 011	19,2	657	66	10,0	274	22	8,0	41,7	33,3
Pacov	7 962	1 354	17,0	406	43	10,6	190	18	9,5	46,8	41,9
Pelhřimov	36 545	6 536	17,9	1 278	131	10,3	595	47	7,9	46,6	35,9
Světlá nad Sázavou	16 573	2 935	17,7	676	79	11,7	268	25	9,3	39,6	31,6
Telč	10 860	2 069	19,1	732	95	13,0	351	17	4,8	48,0	17,9
Třebíč	61 504	11 450	18,6	2 441	301	12,3	819	60	7,3	33,6	19,9
Velké Meziříčí	28 928	5 862	20,3	1 327	167	12,6	497	45	9,1	37,5	26,9
Žďár nad Sázavou	35 200	6 618	18,8	1 291	135	10,5	462	28	6,1	35,8	20,7

¹⁾ osoby ve věku 18 a více let zapsané v seznamech voličů

²⁾ počet obyvatel ve věku 18–29 let k 31.12.2014

Data z obecních voleb v říjnu 2014 jsou k dispozici i v třídění dle velikostních skupin obcí. Voliči ve věku 18 až 29 let měli na celkovém počtu zapsaných voličů **nejvyšší** podíl v obcích s 500 – 999 obyvateli a 1 000 – 1 999 obyvateli (o 0,4, respektive 0,3 procentního bodu nad úroveň kraje), naopak nejméně se podíleli na celkovém počtu voličů v krajském městě (2,1 bodu pod úroveň kraje).

Mladí kandidáti se na celkovém počtu kandidátů **nejvýrazněji** podíleli v **největších** městech kraje, městech s 20 000 – 49 999 obyvateli a v Jihlavě, v obou případech jejich podíl přesahoval čtrnáct procent. Jihlava se vyznačovala též nejvyšším podílem žen mezi kandidáty ve věku 18 až 29 let (oproti krajské úrovni o 10,2 bodu vyšším).

Podíl mladých kandidátů byl naopak nejnižší u sídel střední velikosti, obcí a měst s 2 000 – 4 999 obyvateli (2,9 procentního bodu pod úroveň kraje) a obcí a měst s 1 000 – 1 999 obyvateli (o 2,5 bodu méně než za kraj celkem).

Největší města kraje se sice v obecních volbách 2014 vyznačovala nejvyšším zastoupením mladé generace na kandidátkách, ale z nich jen tři se do zastupitelstev skutečně dostali – jeden v městech s 20 000 – 49 999 obyvateli a dva v krajském městě. Jak podíl mladých na počtu zvolených zastupitelů, tak úspěšnost mladých kandidátů byla tudíž v obou velikostních skupinách zanedbatelná.

Naopak velice **úspěšní** byli osmnácti až devětadvacetiletí kandidáti **v nejmenších obcích**. V obcích do 199 obyvatel tvořili téměř desetinu zvolených zastupitelů s tím, že ve volbách byla zvolena více než polovina mladých kandidátů. Jen o něco horších výsledků dosáhli kandidáti ve věku 18 až 29 let v obcích s 200 – 499 obyvateli, v nichž se na počtu zvolených zastupitelů podíleli bezmála devít procenty a zvolení zastupitelé představovali 38 % kandidátů této věkové kategorie.

Za těmito příznivými výsledky mladých v nejmenších obcích jistě stojí více faktorů, ale v neposlední řadě to určitě bude fakt, že na malých vsích se lidé dobře znají a vědí tak, komu mohou věřit – bez ohledu na věk. A vedle toho snad i skutečnost, že hlavně v nejmenších obcích se kandidátky často dávají dohromady velmi těžko a lidé jsou vděční za každého, kdo je ochoten kandidovat.

Tab. 9.7 Voliči a kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a velikostních skupin obcí v říjnu 2014

	Zapsaní voliči			Platní kandidáti			z toho ve věku 18–29 let			Podíl kandidátů ve věku 18–29 let (%)		
	celkem ¹⁾	z toho ve věku 18–29 let ²⁾		celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		mezi kandidáty celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %		počet	v %			
Kraj Vysočina	414 421	76 486	18,5	16 046	4 471	27,9	1 850	520	28,1	11,5	11,5	11,6
v tom podle velikosti obce:												
do 199 obyvatel	34 202	6 274	18,3	3 337	792	23,7	422	92	21,8	12,6	13,0	11,6
200–499 obyvatel	49 967	9 217	18,4	2 960	765	25,8	362	103	28,5	12,2	11,8	13,5
500–999 obyvatel	55 738	10 553	18,9	3 150	927	29,4	378	114	30,2	12,0	11,9	12,3
1 000–1 999 obyvatel	39 301	7 383	18,8	1 959	591	30,2	177	51	28,8	9,0	9,2	8,6
2 000–4 999 obyvatel	39 175	7 261	18,5	1 438	448	31,2	123	40	32,5	8,6	8,4	8,9
5 000–19 999 obyvatel	88 241	16 354	18,5	1 923	557	29,0	207	62	30,0	10,8	10,6	11,1
20 000–49 999 obyvatel	67 274	12 425	18,5	859	270	31,4	121	35	28,9	14,1	14,6	13,0
50 000 a více obyvatel	40 523	7 019	17,3	420	121	28,8	60	23	38,3	14,3	12,4	19,0

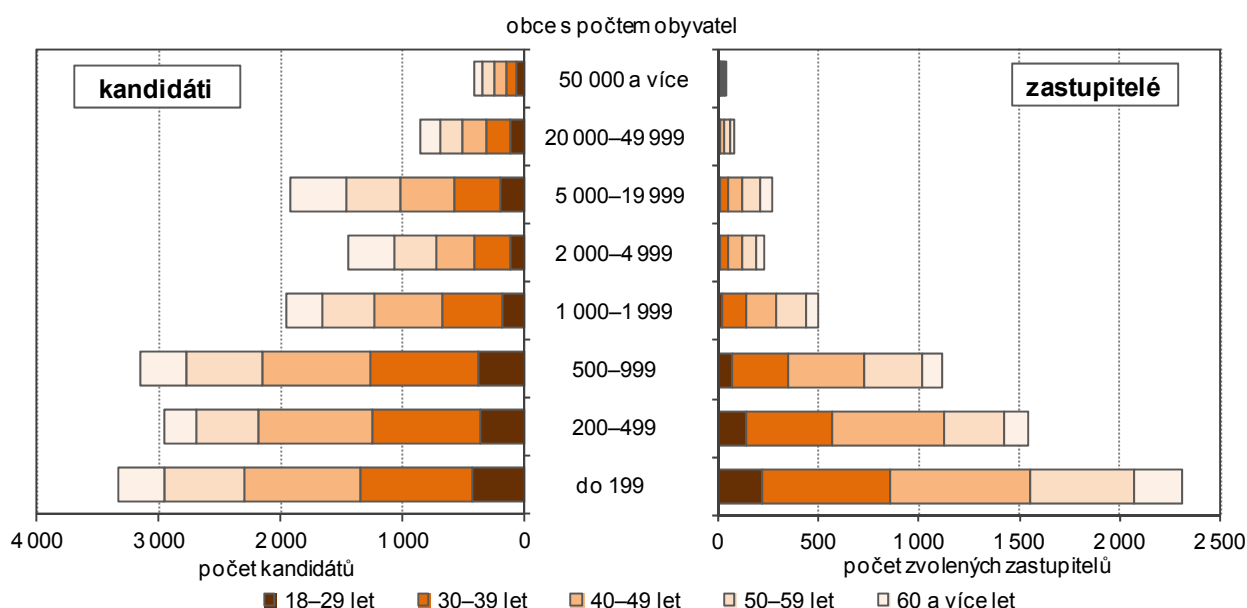
¹⁾ osoby ve věku 18 a více let zapsané v seznamech voličů

²⁾ počet obyvatel ve věku 18–29 let k 31.12.2014

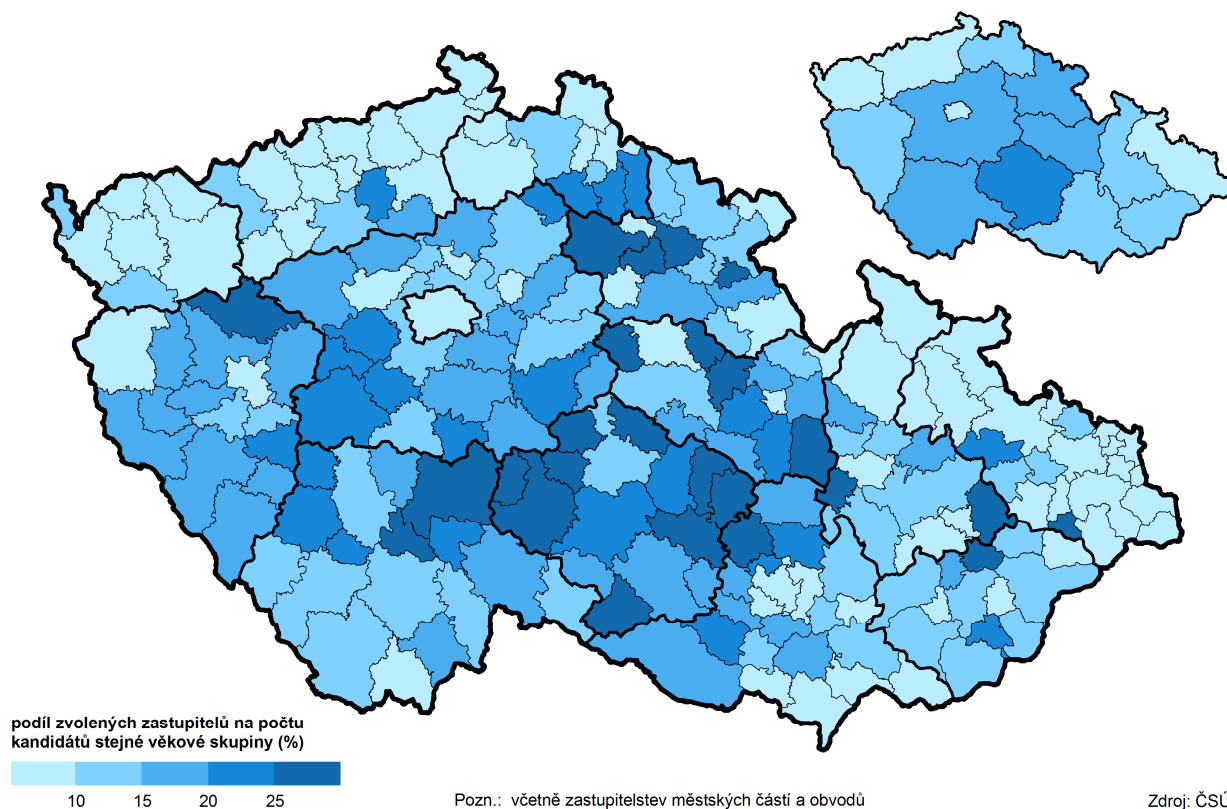
Tab. 9.8 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a velikostních skupin obcí v říjnu 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 18–29 let			Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let (%)			Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let na počtu kandidátů stejného věku (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami	celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %						
Kraj Vysočina	6 088	1 360	22,3	461	105	22,8	7,6	7,5	7,7	24,9	26,8	20,2
v tom podle velikosti obce:												
do 199 obyvatel	2 313	501	21,7	224	43	19,2	9,7	12,4	8,6	53,1	67,9	46,7
200–499 obyvatel	1 547	352	22,8	138	38	27,5	8,9	11,5	10,8	38,1	53,3	36,9
500–999 obyvatel	1 114	252	22,6	65	15	23,1	5,8	7,5	6,0	17,2	24,6	13,2
1 000–1 999 obyvatel	495	115	23,2	17	3	17,6	3,4	4,5	2,6	9,6	13,5	5,9
2 000–4 999 obyvatel	230	50	21,7	6	3	50,0	2,6	3,3	6,0	4,9	7,2	7,5
5 000–19 999 obyvatel	273	60	22,0	8	2	25,0	2,9	3,8	3,3	3,9	5,5	3,2
20 000–49 999 obyvatel	79	22	27,8	1	0	0,0	1,3	1,8	0,0	0,8	1,2	0,0
50 000 a více obyvatel	37	8	21,6	2	1	50,0	5,4	6,9	12,5	3,3	5,4	4,3

Graf 9.6 Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle věku a podle velikostních skupin obcí Kraje Vysočina v roce 2014

Úspěšnost kandidátů ve věku 18–29 let podle SO ORP a krajů
ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014

Zvolení zastupitelé ve věku 18–29 let podle SO ORP a krajů
ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014

